

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, December' 18-dikán 1818.

Texas (Champ d'Asyle).

Texas tartományának fő városából, a' tartomány' Spanyol Kormányozójának lakóvárosából, melynek Antonio-de-Bejar a' neve; oly tudósítások érkeztek vala Louisiana-ba a' Natchitocherek vidékére, hogy az említett Kormányozó 200 (két száz) emberekből álló fegyveres tsapatot küldött-el ő ügyekkel, részint azért, hogy azt a' haramia fészket, melyet a' tengeri prédáló a' Galveston öbölben organizáltak, lepje meg és szelészse-el, részint pedig, hogy azon erősségeket (Champ-de-Asylét), melyeket Generális Lallemant's az ő társai a' Trinidad rize mellett készítettek; rontsa össze: 's mind ezek után végezetre ezen tartománynak minden vidékeit, egész a' Nacodochi szegletig; mely éppen a' Louisianai határnál esik, járja be, 's minden Amerikai eredetű lakosoknak, kiket Texas' tartományának vidékein előlütől fog találni, adja tudtokra, hogy valahik közülök a' Spanyol Király' uralkodásának hódolni nem akarnak, a' magok honnyokba; az Amerikai egygyesült Státusok' földjére tartarodjanak vissza. De egyéb politikai zivatar is fenyegeti ezt az, úgy szollván, még valóságos lételre se' kapott; Frantzia Gözsent (Texást). A' Nemzeti Intelligencier nevű újság írja, hogy a' Congressus a' maga nem soká elkezddő útéseiben ezen tartományt, mint Louisiana-részt magáénak lenni állítván, gyantithatóképpen fel fogja venni az Egygyesült Státusok' sorába; 's va-

lyon ekkor osztán mi fog történni a' Champ-d'Asyle függetlenségével? — Hanem azt kérdehetné valaki, hogy valyon nem össze van-e itt zavarva Texas a' Missouri' és Alabama' vidékeikkel? Valyon Texas és ezen vidékek, azon egy tartományt tesznek-e? — 's a' jöbbi. Mert hisze' egyszer azt irtuk volt mások után, hogy azok a' Frantziák, kik Texasban letelepedtek, az Alabamai vidékekről mentek Texasba. Majd későbbre ezt is megmagyarazza az idő.

Spanyol Amerika.

A' Mexikói belső tartományban a' tsendesség még nem állott helyre. A' különbözőb tartományok közt való közösülés' útjait a' Tamadók' tsapatjai ketté vagdalva, vagy zárva tartják. De nagyon akadályoztatja őket abban, hogy próbatételeiknek sikeresebb resultatumát szemlélhessék; az, hogy mind különbözőb vezérektől halgatnak, egy jó fő alatt nem tudnak egygyesülni. Míg így különkülön dolgoznak, még mindenik tsapat azt hiszi, hogy külömb (jobb) vezére van néki, mint a' másíknak; addig bajosan főgnak holdogulni; addig bajosan főgnak a' fő városban Mexikóban tartani a' közösleges Congressust. Irják ugyan, hogy a' belső tartományokban már a' múlt Augustus' közepe' táján formálódott volna egy Congressus, és hogy e' már meghatározta volna, hogy a' Mexikói dolgok' kormányozásának folytatását egy főre bizza, 's hogy ez a' fő Bonaparte Jósef volna, a' mit több versbe-

is említettünk: hanem meg lehet, és szükség is, megjegyezni, hogy ezt az utolsó környúlálást még most is csak úgy említik iróink, mint nagyon kevésbé hiteles igasságot.

A' Mexikói közönség úgy ítél, hogy azon három fregátokat, mellyeket az Orosz Császár a' Spanyol Udvar' szolgálatjára Radixba küldött, arra valók lesznek, hogy Veracruzból pénzt szállítsanak Spanyolországba, melyet a' mostani környúlálások között nem lehet holmi magános kereskedő hajókra bízni.

Még ki se' írták vala jól némely újságlevelek azt, hogy a' Venezzeuai Tamadók Morillót mostanság nagyon megverték, elfogták, 's Bolívar ötlet agyon lövette volna: 's már az egész dolgot mesének lenni nyilatkoztatják.

Nagy Britannia.

Az Anglusok' hajóépítő műhelyeiken most 24 linea hajók, 4 fregátok, 's 10 Korvették vannak munkában, melynek azt hozzák-fel okául, hogy azolmak hipótolására' valók lesznek, mellyek elavultak, elrongyolódtak, 's azért többé nem használhatóknak lenni kihirdetettek.

A' Calcuttai Kormányozó olyan Arabs lovat vásárolt és küld Hertzeg Wellingtonnak ajándékba, mellyért 2000 Pagodékat adott. (Egy Pagode, Napkeleti Indiai arany pénz; annyit tesz', mint egy Europai Tallér; mások szerint 4 forintot 12 lrt.)

Mitsoda gazdagságú magános emberek találtassanak Angliában, például fel lehet hozni, hogy most egy Árendás ember Surreyben egy millió Spanyol tallért adott költsön a' Napkeleti Indus Kereskedő társaságnak, mellyekre ennek hirtelen való szüksége volt, hogy Indiába küldje, a' honnét nagy summa veretlen aranyot kapott, a' mellyért ezüst pénzt kellett oda küldeni, Ezen Árendás-

nak három leánya van, kik ábrázathan nem nagyon szépek ugyan, de még is felettebb nagy kellemetességgel bírnak azért, hogy egygyikkel egygyikkel 50,000 font Sterlinget (legalább fél millió forintot) kap, a' ki elveszi.

Szent Ilonáról új tudósítások érkeztek Angliába, mellyek szerint azok a' hírek, a' mellyeket a' Musquitónak Angliába való megérkezése a' minap a' Bonaparte' elszökését tárgyazo összezesküvés-re nézve elterjesztett vala, csak üres lármára való alkalmatosságul szolgáltak. Bonaparte se' el nem szökött, se' a' szigeten nem törtetett az ő elszöktetésére, sőt észre se' jvetetett, semmi készület. Csak gondolják, hogy O-Mearának a' Bonaparte volt, de Sz. Ilonáról Angliába vissza küldetett Orvosának mentek volna még ott léte alatt valami levelek a' kezébe, hogy annak állal adja, a' kinek szolgáltak, 's az ő onnét lett eljövetele után ezeknek a' leveleknek akadott volna nyomoliba a' Kormányozó Hudson Lowe. De e' mind csak beszéd addig, míg a' dolog a' Parlamentumban elő nem fordul. — Ezt az O-Mearát azonközben, azolta hogy Angliába vissza jött, nagyon megbüntette az Admirálisi Tanács, azért, hogy ha az ő panasza Hudson Lowe ellen helyvesek voltak, miért nem adta-fel azokat már régen, mikor ideje lett volna; vagy ha nem igasságok a' panasza, miért állott hamisságokkal elő. Nem csak hogy a' nevit a' Hajós-seborvosok' laistromából kitöröltte az Admirálisi Tanács, hanem azt is meghatározta, hogy a' Királyi hadi hajókon többé szolgálatra ne léphessék.

A' Londoni Kurir nehezeltelve hihelt mind azok ellen, kik nem régen azt hirtelték, hogy az Aacheni Congressuson arról is szó lett volna, hogy Bonapartét Szent Ilonáról más helyre kellene által tenni: — „Annak a' némely esmerctes

emberektől elhírelt költeménynek, úgy mond, hogy a' Bonaparte' lakhelye meg fogna változni, már az Európai szárazon néhány újságlevelek ellene mondtak. Az a' közönséges megegyezéssel tételt 's megmásolhatatlan határozás, melyet a' Monárkhák azeránt kinyilatkoztattak, hogy a' Szent Ilonai intézeteken semmi változtatást ne tegyenek, ha csak azt nem, hogy a' vigyazatot még szorosabbá tegyék, leg jobb feleletül szolgálhat ezen hamis hírek elterjesztőjének 's koholójának beszédjére. A' Britannus Országlószék, méltósága alatt való dolognak tartja azokkal a' szemtelen pártoskodókkal, kik nem csak Angliában, hanem még az Európai szárazon is mozognak, vetekedésbe elegyedni: hanem a' maga Szövetségesei elcikkbe terjesztette minden eddig tett lépéseit, nem azért, hogy magát mentse, hanem csak azért, hogy ellenségeit megszégyenítse."

Északi Amérika.

A' *New-Yorki* legújabb Újságlevél, melly Oktob. 24-dikén indult, így kezdődik: — „*Fontos dolog!* Bizonyos kütfőből, éppen oly hitelesből mint ha hivatal szerént való volna, tudjuk, hogy a' mi *Madridi* Udvarral való egyenetlenkedéseink eligazítottak. A' *Floridák* miéink! a' mi Országlószékünk lefizeti ezekért azon sémmákat, mellyekkel Spanyolország külömbkülömb tartományainknak 's magános lakosainknak tartozik.

Német Ország.

A' *Badeni* Nagy Hertzeg Károly, kiről azt irtuk vala, hogy ötlet Orosz Császár ő Felsége Rastattban Dec. 8-dikán meglátogatta, azólia meghalt. — Ő Nagy Hertzegsége született 1786-ban Junius' 8-dikán; uralkodásra lépett 1811-ben, Junius' 11-dikén. Halálának híre Dec. 8-dikán 10 órakor *Karlsruhéba*

megérkezén, az nap' már 1 órakor letette az ott őrizeten lévő katonaság a' most Uralkodó Lajos Nagy Hertzeghez való hűségnek hitét. — Ezen Nagy Hertzeg Lajos, fija anak az 1811-ben meghalozott *Károly Fridriknek*, kinek halála után a' most meghalt Károly, uralkodóvá lett volt, 's a' ki 1765-ban Febr. 9-dikén született. Ugyan ezen *Károly Fridriknek* fija volt, a' most meghalt Károly is, de más anyától, tudniillik *Fridriknek* az első feleségétől.

Fő Országlószéki Titkos Tanácsos Kampitz Berlinben hivatal szerént való politikai tudósításokból nagy szorgalmatossággal összeszedte és kiadta mind azokat a' szerentsétlen eseteket, mellyek 1817-ben a' Pruszszus tartományokban előfordultak: —

Erőszakos halál által 1925-tön vesztették-el életjüket, kik közt ferdés által 125 — jégen 24 gyen — menkö által 44-gyen vesztették-el életjüket. Megfagytak 29-tzen, megfuladtak 25-tön, dühödsében meghaltak 8-tzan, fegyverrel való bánás közben 60-non, magok' gyilkosai találtattak 700-zan, ugymint Berlinben 57-ten, Potsdamban 77-ten, az Oderai Frankfurthban 41-gyen, Breslauban 53-tzan, Liegnitzben 37-ten, Reichenbachban 56-ton, Magdeburgban 50-nen, Merseburgban 39-tzen, Düsseldorfban 24-gyen. Agyonütés történt 60, de egy se' Berlinben; általdőfés 48; gyermekgyilkolás 94; házastársgyilkolás 12; bajvívás törtédt 11. Lopás esett 9646, ugymint Berlinben 555; Potsdamban 200, Frankfurthban az Oderánál 223; Stettinben 247; Dantzkában 515; Königsbergben 135; Gumbinnenben 190; Posenban 157; Breslauban 801; Oppelnben 506; Magdeburgban 881; Merseburgban 616; Erfurthban 368; Münsterben 305; Mündenben 303; Arensbergben 336; Clivában 259; Düsseldorfban 596; Kölnben

542; Coblenzben 538; Aachenben 574; Frierben 532. E'őszakos berontás esett 1409, mellyek közzül Berlinben tsak 9; Potsdamban 18; úti-tolvajság 141; Gyujtas 159. A' büntételek' száma általjában 12,292-tőre telt. — A' Pruszsiai Monárkhia egész népessége áll 10,058,000 lelkéből. — Előrevaló vigyázatlanságból történt égések által hamuvá tétettek: 19 közönséges épületek, 1298 gazdasági épületek, 1210 lakházak, 's 684 Udvarok. A' Berlini kerületben esett: minden 3140 emberre egy önn'gyilkosság, 179,000 emberre egy gyilkosság, minden 520 emberre egy lopás, vagy más szokkal, mind 529 ember közt találtatott, tudniillik az 1817-dik esztendőben, egy tolvaj.

A' Bavariai Algemeine Zeitungban egy levél jött-ki, a' melly Berlinből Novemb. 28-dikán iratott, 's ezek vannak benne: —

„Mint tudva vagyon, Pruszsia tíz hónapoknak előtte megigérté vala a' Német Szövetségi Gyűlésben, hogy a' Szövetségi Kötés 13-dik cikkelye' kívánságának megfelelni kívánván, egy esztendőnek lefolyta alatt a' maga Constitúzióját el fogja készíttetni. Ezen esztendő nem soká el fog telni. A' Király egy Biztosságot nevezett vala ki a' maga Státustanátsosai közzül, kik minnyájan megvilágosodott elméjű 's szabad gondolkodású emberek lévén, elkerülődtek azok az akadályok, mellyek ezen munkát a' maga tökéletesülésében gátolhatták volna. Már most elkészítette ez a' Biztosság a' maga munkáját, tudniillik a' Constitúzió cránt való jóvállásait, és, már egyenesen az egész Státustanáts' s nem a' Kabinét clejébe fogja azt bocsátani, a' hol talám mindjárt clejintén váratlan nehézségekre találhatott volna. A' Státustanátsban kételkedésen kívül meg

fog határozatni a' munkának bevéttetésc, tsak a' fog kétségen kívül nemü-nemü vetekedésekre alkalmatosságot szelgáltatni, hogy miképpen organizáttassék; de a' melly éppen nem rossz, sőt nagyon ohajtható leszen. Elég egyszerre tsak az első lépésnek megtétettésc is. Némellyek, kik ezen jóvállásokat már olvasták, erőssítik, hogy a' Constitúzió sarkalatos fundamentomivá határok közzé nem szorított nyomtatási szabadság, a' törvénykezésnek nyilvánosságosan való folyása, tsak egy képviselő Kemara, a' Ministereknek felelittel való tartozása, érdemű való nemesség, az adónak a' Rendek által kijendő megengedése 's a' törvényhozásban való részvétele, az álló katonaság' számának lejjebbszállítása 's a' népfelfegyverkeztetése, helyhezttételtk legyen. Ha így, ekképpen a' Pruszsiai Constitúzió lenne Európában a' leg liberálisabb. És kinck köszünhetnők mi ezt? egy a' homályosság' barátjai által tsak nem régen is oltároltatott *Eichornak*, 's a' nyilvánvaló törvénykezés oltalmazójának *Beymének*, 's több ily gondolkozású derék férjfiálnak. Mi reménljük, hogy a' Király meg fogja ezen Constitúziót erőssíteoi, ha az egész Státustanáts jóválni fogja.“

A' Bonni Universitás naponként népesedik; már számos könyves házakat oda hordottak másunnét, mint p. o. a' Düisburgi volt Universitását, a' Wetzlárnak is egy részét; magánosok' Bibliothekái is megvásároltatnak ugyantsak ezen végre, milyenek a' Harlesé, Grimme, 's több effélék. Nagy summák rendeltették ezen új Universitásnak minden szükséges dolgokkal való felkészíttetésére. Ide járulnak sok féle nagy ajándékozások. Már nagy nevű tudósok megérkeztek a' Professori székeknek betöltésére. Ilyenek a' Protestans-Theologiai tanító székekre nézve *Lücke* és *Sack*

Urak. Harles és Windischman Urak mince a órán-hozzá fogni szándékoztak az Or-osi tudományok tanításához. Sok híres emberek számláltatnak elő, ki már helyben vagynak, mint Tanítók. Ilyenek: Kastner, Arudt, Hillmann, Heinrich, Golufusz, Maecke, 's több mások. A' tanulók is gyűlni kezdettek már, 's kétségkívül eddig többen volnának, ha az Universitas' felállításának kihirdetése ily későn, Oktober' 18-dikán nem esett volna.

Uj a b Uj s á g ó k.

A' Texasi Frantzia-nép' állapotjáról, melyről feljebb irtunk, ilyen levelet taláunk a' ma jött Ujságokban. Ezt éppen egy odavaló Uj-lakos írja: — „A' Mexikói Vice-Király *Don-Auiz-de-Apodaca*, úgy mond, fenyegetni kezdett bennünket. Halljuk, hogy 1000 (tehát nem két száz) Spanyol 's ugyan annyi Indus katonát 's egy Generálist küldöttel ellenünk. Mi jó állapotba helyeztük erősségeinket; munitzióink is van elég; tsak eleség' dolgában szenvedünk fogyatkozást. A' vadat 's halat, mellyel élünk, magunknak kell főlni 's fogni, 's olykor érte az Indusokkal meg is verkedni. Nékünk 400 jó készületű fegyvereseink vagynak. Köztünk tsak két aszszonyok találatnak, ugymint *Madam Johannet* és a' Generális *Rigaud* leánya, remek bátorsággal bíró 's magokat elszánt aszszonyságok. Halljuk, hogy a' Havannából is egy hajót kért a' Vice-Király, hogy a' part felől is lörül vétessen bennünket. Allapotunk nagyon kritikus: de táplál a' reménség, hogy minden terheken győzedelmeskedni fogunk, kiváltképpen, ha Európai 's Amerikai barátainktól el nem hagyattatunk. Az Indusok közt is vannak szövetségeseink.“

Jelentés a' M. Kurir T. Olvasójához annak íróji által.

Eltökélt szándékunk, hogy a' M.

Kurirt olyan alkalmatosság szerént való Toldalékokkal, mellyek szint' úgy újsággyanánt szolgálhatnak, valamint a' végén lévő fél esztendőben tselkedtünk ennekutánna is beteljesíteni 's kedvesíteni fogjuk.

Rözelebről fogunk szolgélni valami értekezésekkel Csokonai V. Mihály életéről 's Munkájának megítéltetéséről.

Azt is feltettük magunkban, hogy ha olyas Mezei Gazdasági Tudósításokat, mint a' milyeneket mostanság a' M. Kurirba a' *Juhjászokról*, benyomtatattunk, olyan ahozzértő, 's nem tsak theoreticus, hanem valóságos tapasztalt gazdáktól, mint a' milyen ezeknek érdemes írója, bővebben kaphatunk, ezeket is mint magános Toldalékokat, úgy nyomtatattjuk.

Azt is gondolóra vévén végezetre, hogy Hazánkban sok és fontos tekintetből szükség volna egy oly Tisztí Kalendariorra, melly Magyar Országban az Egyházi, Világi, és Tanítói Tisztviselők' állapotját rangszerént tökéletesen elő adná, munkába vettük, hogy a' jövő 1819-dik esztendőben egy új Kalendariorot állván ki, azzal a' M. Kurir minden Olvasójának kedveskedjünk. Formája 's minéműsége ennek egészen a' leszen, a' melly azon Magyar Álmánaké volt, mellyet a' b. e. *Déczy Sámuel* küldözött volt Olvasójának, azzal a' különbséggel, hogy ezt mi most még telyesebbé tenni, 's ennekutánna, a' Tiszturák között eléfordulandó változásokra nézve, minden esztendőnek végén megújítani, magunkban feltettük.

Hogy ezen Kalendarioroknak folytatásához annál hamarább hozzá foghassunk, azon Érdemes 's nagy Tekintetű Urakat, kiket a' Tiszturák' neveinek felküldésére különös levelünkben megkértünk, ezenel közönségesen is, 's illő tisztelettel kérünk.

Magyar Ország.

A' Hazai Kalendáriomok száma egy igen jeles Debreczeni Magyar Kalendáriommal szaporodik a' ránk jövő 1819-dik esztendőől kezdve, melyet ott Tóth Ferentz Könyvnyomtató kezdett kiadni, és a' mellynek mind Typographiai szépsége, mind belső jó elintézése olyan, hogy az ezeknél fogva a' köz kedvesség megnyerésére sokkal fundamentosabb okokkal fogva számot tarthat; mint a' milyenek hajdan a' hét Országra szülő Lőtsei Kalendáriomot megkedveltették. Minden egyenes és józan gondolkozású Embernek azt kell kívánni, sőt azon kellene igyekezni, hogy minden más Kalendáriomok ilyen módon készülnének, hogy az idő prófétálás elenyészésével, lassan lassan más bal vélekedések is kevesednének, és a' szükséges, 's hasznoson gyönyörködtető dolgok, olly jó ízléssel kiválogatva közlőtetnének benne, mint azt ezen Debreczeni Új Magyar Kalendáriomban gyönyörködve látjuk. De hogy ezt belső elrendelése szerint, önnön magából esmertessük meg Olvasóinkal: közöljük abból a' Tábláján olvasható, 's mintegy Bévezetésül szolgáló szép Verseket; nem különben a' Kiadónak a' Hazafiakhoz intézett Beszédjéből egy két Szavait, e' szerint:

Szép idő lesz-e vagy homályos hólnap?
Nem nagy Országban, de csak egy Megyében:
Ily' kevéstől is nyomosan felelni

Senki se tudna.

Hát az esztendő lefolyása milyen

Változásokkal fog előhaladni?

Mely'k hazug lélek meri azt előre.

Sorba leírni?

A' Boszorkány, a' levegői sárkány,
Tátos és Tündér, kik az ostobáknak,

A' sötétben ült habonás világban,
Bábjai voltak:

Szent hevétől a' szabad értelemnek
Mind elolvadtak, valamint az ablak
Züzmazából, egy hideg éjtszakánn nőtt
Tzifra virági.

Óh ditsó Nemzet! Te! ki hajdanában
A' vitéz Korban egekig ragyogtál.
A' világosság kiderült korában

Ejbe maradnál?

Nem! de hát tőlünk ne reménylj, ne kívánj
Sem tsudát, sem hogy kikökholt időekkel
Még se szünjünk meg tsabogatni a' még
Gyenge hitüket.

A' Nap és Hóld, 's a' nagy üregbe forgó
Tsillagok között bizonyos hogy egy is
A' Teremtőtől kiszabott határát

Át nem ugordja.

Hogy tehát a' Tél, Tavasz, a' meleg nyár,
És az Ősz mely'k nap jön elő? 's a' Hóld is
Hogy telyik, 's ismét hogy esik fogyása

Ez 's ez időre?

'S hogy fogyatkoznak meg a' Hóld vagy' a' Nap,
'S mely'k idő pertzben? ki lehet tanulni
Rendes útjokból. De mivel nem értünk

Így az időhöz:

Végyük el hasznát mai jó napunknak,
Holnapunk gondját az egekre bizván,
Várjuk el vigann: de azért kezünkkel
Őszve ne dugjuk.

Társaságunknak ne legyünk heréji,
És ne kívánjuk, hogy élénkibe szórja
Nem velünk együtt keresett vagyónját
A' takarékos.

Munka! gondosság! ezek a' mik által
Várhatunk yidám napokat napunkra:
'S nem szorúlnak a' panaszos kenyérér
Más küszöbéhez.

Érdemes Hazafi!

Ímé most jelenik meg előtted első
szbenn a' DEBRECZENI MAGYAR KALEN-
DARIOM; melynek elkészítésében
tellyes igyekezetünkkel azon voltunk, hogy

az, a' benne lévő jó rend által, a' legszükségesebb dolgok szorgalmatos feljegyzésével, a' helytelen jövőmondások kihagyásával, és a' mostani pallérozott Magyar ízléshez alkalmaztatott, 's tiszta magyarsággal készült Tóldalékokkal, mind a' Tudós, mind az együgyű Publicum előtt való kedvességet megnyerhesse.

Mi legyen a' Kalendáriumnak való s á g o s t á r g y a és igaz célja? azt kellene gondolni, hogy az közönségesen tudva van: de éppen ellenkezőképpen van a' dolog. Hiszt nagyobb része az embereknek még a' mi Hazánkban, azt tartja annak fő céljának, hogy az, mint valamely mindentudó lélek által készített jövőmondó könyv, az időjárását, annak nem csak a' Hóld fertályjaival hanem még naponként való változásait is, esztendővel 's többel is, előre megmondja. Holott egy az, hogy a' Kalendáriumokban az Idő változásairól szóló tsalárd jövőndölések éppen nem az Égvisgáló-Bóltsektől származnak, mivel azok magok megesmerik, hogy az emberi tudomány, sok tapasztalás után is, még annyira nem mehetett, hogy nem Esztendővel, de avagy csak egy Hónappal is ciebb, az Idő mivoltát teljesen és tsalhatatlan bizonyossággal meg tudná jövőndölni. Más az, hogy ha meg lehetne is előre mondani, hogy mikor milyen Idő lesz: úgy minden vidéknek, sőt minden Helységnek más Kalendáriumot kellene készíteni. Mert ezerszer megtörténik, hogy egy helyen meg is unják az emberek a' gyakori esözéseket, 's a' másik határon szárazságról panaszkodnak 's a' t.

A' régi Lötsei, és a' Lötsei formára készült Győri Kalendáriumokban, nem csak az Időről, hanem az Érvágásról, Köppölyözésről, Purgátzió bevételeiről, Haj és Köröm metszé-

sokról, ártalmas és szerentsés napokról való jövőndölések is voltak naponként feltéve; de a' mellyek az akkor Ditsősségesen Uralkodó, és halhatatlan emlékezetű Felsőges MÁRIA THE-REZIA igen bóltts Parantsolatjára annak utánna lóhagyódtak; a' mint megtetszik az 1757-dik Esztendőbéli Győri Kalendáriumból.

Már most, midőn — Istené legyen a' Ditsőség! — a' Magyar Égenn, a' Tudomány, és az Értelem világa naponként felsőbb grádusra emelkedik, mitso-da lélekkel akarnánk a' még eddig rossz szokásban megmaradott Időről való jövőndölésekkel az együgyűket vakítani, a' Tudósok előtt pedig magunkat neveségessé tenni? 's a' t.

Új g o n d o l a t Tóldalékul a' Magyar Juhjászokhoz (M. Kur. 45. 46-dik Dar).

1.) Ha valaki, hosszason tartó, esős, havas és más rossz időkben, folyvást fedélalát kívánná a' Magyar-Juhjászoknak hasznokat venni; egy vonással felaggathattja azokat, egész' a' padlásig, ilyen módon: Tsináltasson mindenikhez egy kis fa-tsigát, és szegesse fel ezeket a' fojó-gerendákhoz, illendő távolságra, 2 vagy 3 sorral, az épület' szélességéhez szabva. Húsz talp szélességű szinben 2 sorral, 5 ölesben 5-mal férnek el ezek a' jászlok, — ha quincunx rakjuk, annyival szabadabban. A' jászol rámája alá egy darab lézet szegvezén középre, ennek a' kellőközepére kell kötni egy 9 talp hosszúságú, egy-negyed-rész hüvelyk vastagságú köteletséket, melynek a' takarmánylejtő' púpján által likat kell fúrni, 's azt ezen által-húzván, a' tsigába is belé kell tenni, 's ez által a' jászlot, szénástól fel lehet a' padlásig húzni, 's megakasztani. Ha a' padlás, például, 9 talpnaira van a' földhöz: úgy a' fel-

afüasztott jászol' lábai egész öl magasságra lesznek a' föld' színéhez, mivel a' jászol' egész magassága fél öl.

2.) Ménes jászol' lesz a' már megesmert juh-jászolból, ha annak készítésében ezen változtatásokra igyélünk: —

a.) Rendes 8-szegletü helyett, legyen az, rendes 10-szegletü (decag. reg.)

b.) Hogy a' kerülete 10 talp helyett 15 legyen; szabjuk az oldalak' külső éleit 18 hüvejre, 2 hüvejk vastagságu palat-deszkából, ha a' 1½ hüvejkes, ekkora ráma'hoz gyenge volna.

c.) Legyen az 5 lábak' magassága, deszkával együtt mérve; nagy lovakhoz 4 talp, tsikókhoz 3, három hüvejk vastagsággal alant, 2-vel a' deszkában.

d.) A' ráma' vagy is válu' szélessége, 4½ hüvejk helyett, lehet 8-9 hüvejk: a' prémje' magassága; a' rámán felül, 4 hüvejk.

e.) A' ráts' magassága, mely tsüngösen állhat, lehet 2 talp: a' páltzak egymáshoz, mivel egész hüvejk vastagságuk, állhatnak 4 hüvejknyire, — együtt 40. szál.

f.) A' takarmányajtó' tsüngös-magassága, azaz, a' púp' emelete, a' nagyobb tagassághoz szabva, lehet 1½ talp.

Egy ilyen jászolhoz könnyen elfér 12, szilaj vagy akarmi paraszt ménesbeli rédeg ló. — Fő nyereség az ilyen Ló-jászolban, a' többi haszon mellett, az is, hogy az efféle buta ló, nyaka' s feje' szépen hordozására, 's az egész eleje' könnyítésére, más mesterkedés nélkül is, azon vadon rászokik; és, legalább a' rugdolással, nemannyira tehet egymásban kárt, mint más szabad-életés mellett.

Hogy ezen Magyar Juh- és Ló-jászolnak, ősi Magyar képzelet és nálunk hajdani szokás, a' kerék-jászol (valamint a' Pallér. Mezei-Gazdaságban előforduló Vermes-Magtárnak (tubus-fagottianus) a' föld-verem eredeti fundamentoma, — ezt, semmi idegen Nemzet nem tagadhatja. —

Pesten; Dec. 10. 1818.

K. Sz. P. F.

Száz forint huszas pénzért adtak Váltó cédulában: —
December 15-dikén 247¼ — 16-dikén 247½ — 17-dikén 248 — forintot.

A' gahona' Posonyi mérőjének középára némely piatzokon: —

	Buza.	Elegyes.	Ró's	Árpa	Zab.	Kukoritzai
Ágrában Nov. 30.	5½ — 6 fl.	— —	4. fl.	3 fl.	2 fl.	3 fl. 30 kr.
Débrezenben 30.	2½ — 3 fl.	2 fl.	1 fl. 30 kr.	45 kr.	45 kr.	45 kr.
Banisán 28-dikén	5 fl. 30 kr.	— —	2 fl.	—	1 fl. 30 kr.	2 fl. 50 kr.
Miskolczon 28-ikén	5 — 5½ fl.	2 fl. 30 kr.	2 fl. 9 kr.	1 fl. 30 kr.	1 fl.	1 fl. 54 kr.
Uj-Vidéken 30-ikén	2 fl.	1 fl. 30 kr.	— —	48 kr.	50 kr.	1 fl. 50 kr.
Ungváron 26-dikén	3 fl. 30 kr.	3 fl.	1 fl. 45 kr.	1 fl. 30 kr.	48 kr.	1 fl. 45 kr.
Pesten Dec. 4-dikén	5 fl.	2 fl. 56 kr.	2 fl. 17 kr.	2 fl. 8 kr.	1 fl. 32 kr.	2 fl. 21 kr.
Bétsben 9-dikén	7 fl. 42 kr.	— —	4 fl. 15 kr.	3 fl. 30 kr.	2 fl. 36 kr.	— —
— — 12-dikén	7 fl. 30 kr.	— —	4 fl. 18 kr.	3 fl. 3 kr.	2 fl. 36 kr.	— —